

NÜKLEER İHALEDE PERDE KAPATMA ZAMANI

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI BASIN AÇIKLAMASI

Adına yarışma denilen nükleer ihale, ardı arkası kesilmeyen skandallar dizisine dönüşmüştür. AKP Hükümeti, enerji bürokrasisi ve teklif veren bir şirketin oluşturduğu aktör grubu zoraki Türkiye'nin sahnesini işgal etmekte; akıl almaz ayak oyunlarına başvurmaktadırlar. Artık perde kapatma zamanı gelmiştir.

Nükleer santral kurma girişimlerine kronolojik olarak baktığımızda skandallar dizisi de ortaya çıkmaktadır:

1- 8 Mayıs 2007 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen 5654 sayılı Nükleer Yasa 10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından Anayasa'ya aykırı bulunarak 24 Mayıs 2007 tarihinde 3 maddesi yeniden görüşülmek üzere Meclis'e iade edildi.

2- TBMM'de yeniden görüşülen yasa Cumhurbaşkanı'nın iade gerekçelerinin çok ötesinde, neredeyse tamamen değiştirilerek 9 Kasım 2007 tarihinde yeniden kabul edildi. Böylece ilk kabul edilen yasanın ne kadar derme çatma olduğu tescillendi.

3- Bu kez 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından onaylanan yasanın yabancı personel istihdamına ilişkin düzenlemesi Anayasa Mahkemesi tarafından 6 Mart 2008 tarihinde iptal edildi.

4- Yasadaki düzenlemeyle nükleer ihale Kamu İhale Kurumu denetiminden kaçırılırken, ihaleye ilişkin yönetmelik ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) kriterleri "geçeköndü nükleer santral" düzenlemeleri olarak değerlendirildi. Bilim insanlarından meslek örgütlerine, hatta TAEK'e varıncaya kadar toplumun her kesimi bu mevzuatla ihale yapılamayacağı uyarısında bulundu. İhaleye çıkıldıktan sonra başvurmayı düşünen şirketlerin de hazırlanan mevzuattan ötürü belirsizlik içinde kaldıkları ortaya çıktı.

5- TETAŞ tarafından 24 Mart 2008 tarihinde ilana çıkılan nükleer ihalenin başvuru zarflarının 24 Eylül 2008'de açılmasıyla ihaleye yalnızca 1 firmanın katıldığı görüldü. Enerji Bakanlığı'nın nükleer rönesans hayalleri ihale salonunda suya düşerken, alel acele tek firmanın teknik kriterlere ilişkin zarfı TAEK'e verildi. Böylece yasa ve yönetmelikteki yarışma koşulları ortadan kalkmış olmasına rağmen ihale devam ettirilerek bir hukuksuzluğun altına imza atılmış oldu.

6- Tek katılımcının teklifine uygunluk belgesini, TAEK yeterliliği başından itibaren tartışma konusu olan yapılanma ve kriterleri çerçevesinde 19 Aralık 2008 tarihinde verdi. Ancak Akkuyu'nun yer lisansı üzerinden yıllar geçmiş olması dikkate alınmadığı gibi deprem ve iklim değişikliklerinin değerlendirilip değerlendirilmediği de bilinmiyor. TAEK'in teknik kriterlere göre yaptığı incelemesi "karakutu" olarak kalırken, ihale sürecinde kurum içinde yaşanan soruşturma ve istifa söylentileri de soru işaretleri yarattı.

7- TETAŞ Yarışma Komisyonu tarafından 19 Ocak 2009 tarihinde tek katılımcının fiyat zarfı açıldı. Kilovat saat başına 21.16 sent verilen fiyatın hem Türkiye'deki elektrik fiyatları, hem dünyadaki elektrik fiyatları hem de nükleer santrallarda üretilen elektrik fiyatları dikkate alındığında oldukça fahiş bir rakam olduğu ortaya çıktı. Firmanın revize teklif gönderdiği ve bunun resmi evrak olarak işleme alındığını açıklayan Enerji Bakanı aynı gün akşam saatlerinde bu durumun mevzuata uygun olmadığı tepkisi üzerine firmanın ikinci teklifinin açılmadan iade edildiğini duyurdu.

8- Fiyat zarfının açılmasından birkaç gün sonra katılımcı firmanın revize teklifini bu kez açık olarak ilettiği öğrenildi. İkinci teklifin dikkate alınması ve olumsuz görüş bildirilmemesine yönelik olarak Komisyon üyelerine baskı yapıldığı kamuoyuna yansdı.

9- TETAŞ Yarışma Komisyonu'nun 8 Nisan 2009 tarihli kararıyla firmanın teklifini olumsuz bulduğu, ancak TETAŞ Yönetim Kurulu'nun bu kararın gereğini yerine getirmediği ve komisyon raporunu bekletirken 22 Nisan 2009 tarihli kararıyla ihale Komisyonu'nun değerlendirilmemesi gerektiğini belirttiği ikinci teklifi değerlendirmek üzere TETAŞ'ın Enerji Alış Dairesi'ni görevlendirdiği ortaya çıktı.

Nükleer ihale süreci skandal gelişmelerin ötesinde açıkça hukuka aykırı uygulamalar içermektedir. Tek katılımcı ile ihalenin zoraki devam ettirilmesi AKP Hükümeti'nin kendi çıkardığı mevzuata dahi uymayarak yaptığı keyfi hukuksuzluğunun ilk örneği olmuştur. Yasa ve yönetmelikte yarışmadan söz edilmekte, teklifin değil tekliflerin değerlendirilmesi hükmüne bağlanmakta, fiyatların karşılaştırması esasına dayanan bir yöntemden söz edilmektedir. Örneğin yönetmeliğin "Uygun teklifin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar" başlıklı maddesi tek katılımcı olması nedeniyle tamamen rafa kalkmış, uygulanamaz hale gelmiştir.

Firmanın açık olarak sunulması bir yana kapalı olarak dahi ikinci teklif vermesi yarışma kurallarına göre yasak davranış oluşturmaktadır. Şartnamedeki yasak davranış ve fiiller kapsamında "Yarışmada kendisi veya başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak, asaleten ya da vekaleten birden fazla teklif vermek" durumu sayılmaktadır. Firmanın yasak davranışa başvurusunun ötesinde ikinci teklifin dikkate alınmasına yönelik girişimler ise tam bir hukuk skandalı olmuştur. Yasa ve yönetmeliğe göre aynı firmadan ikinci bir teklif alınamayacağı gibi şartnamede de "alternatif teklifler verilemeyeceği, teklif alma saatinden sonra gelen teklif ve değişikliklerin dikkate alınamayacağı, yapılması istenen açıklamalarda dahi teklifi fiyatını değiştirici bir unsur yaratılamayacağı" ifade edilmiştir.

TETAŞ Yönetim Kurulu'nun Yarışma Komisyonu'nu ve olumsuz görüşünü yok sayarak Enerji Alış Dairesi'ni revize teklifi değerlendirmek üzere görevlendirmesi hukuken yok hükmündedir. Enerji Alış Dairesi'nden görüş alınmasının normal bir süreç olduğunun kabul ettirilmeye çalışması ise akıl almaz bir tutumdur. Yönetmeliğe göre teklif açma ve değerlendirme konusunda tek yetkili TETAŞ Yarışma Komisyonu'dur. TETAŞ Yönetim Kurulu'nun Yarışma Komisyonu'nun kararını değiştirmek, başka bir birime havale etmek gibi hiçbir yetkisi bulunmamaktadır. TETAŞ Yönetim Kurulu'nun Yarışma Komisyonu'nun raporu dışında başka bir rapor oluşturma girişiminde bulunması ve olması böyle bir raporun ihale sürecinde dikkate alınması açıkça suç teşkil edecektir. TETAŞ'ın, Enerji Bakanlığı'nın ve Bakanlar Kurulu'nun Yarışma Komisyonu'nun olumsuz görüşünü yok sayarak ihaleyi sonuçlandırmaları hem yasal olarak hem kamu yararı açısından mümkün değildir. Daha fazla hukuksuzluğa ve şaibeye yol açılmadan ihalenin iptal edildiği açıklanmalı; kamu zararına yol açacak 86 milyar dolarlık maceraya geçit verilmemelidir. Mevzuata göre Yarışma Komisyonu'nun olumsuz kararı gereği TETAŞ derhal yarışmayı iptal etmek zorundadır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
41. DÖNEM YÖNETİM KURULU
30 Nisan 2009